

# MĀSA LIETUVA

NR. 73



Tik tas užsitarnauja laisvę ir gyvenimą,  
kuris kasdien dėl jų kovoja.

Goethe.

## "MŪSU LIETUVA"

GALIMA ĮSIGYTI SĂO PAULO LAIKRAŠČIŲ  
KIOSKUOSE  
ŠIOSE VIETOSE:

MIESTE prie pašto Avenida Săo Joăo  
PRAÇA DA SÉ viduryje aikštės kioske  
BOM RETIRO Rua Silva Pinto ir Josė  
Paulino kampas

ESTAÇÃO DA LUZ prie įėjimo  
VILA ANASTACIO lietuvių mokykloje.  
ESTAÇÃO DA LUZ prie tilto

CASAS SĂO JORGE Rua Săo Caetano,  
526 ir 510

MOÓCA prie autobuso 93 sust. vietos

VILA ZELINA Largo Săo Josė prie au-  
tobuso sust. vietos.



DVISAVAITINIS LIETUVIŠKOS MINTIES LAIKRAŠTIS

Revista Litwana  
**NOSSA LITUANIA**

Diretor Proprietario Responsável:  
DR. JOSÉ FERREIRA CARRATO

ADRESAS:

REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA:  
AVENIDA ZELINA, 706 - VILA ZELINA  
SĂO PAULO

KORESPONDENCIJAI:  
CAIXA POSTAL 371 - SĂO PAULO

KAINA: BRAZILIOJE: METAMS CR. \$ 75,00

PUSEI METU CR. \$ 38,00  
KITUOSE KRASTUOSE: DOL. \$ 5  
ATSKIRO NR. KAINA: CR. \$ 3,00

## Siuvykla VILNIUS

SAVININKAS JUOZAS KARPAVICIUS

VYRU IR MOTERU DRABUZIAI  
SPECIALUS PATARNAVIMAS  
PRIEINAMOS KAINOS

ALM. BARĂO DO RIO BRANCO, 786 S. PAULO

### D Ė M E S I O

Kaikurie "M. L." skaitytojai ir ben-  
dradarbiai, siųsdami korespondenci-  
ją "M. L." Redakcijai ar Administra-  
cijai, nesinaudoja mūsų pašto dėžu-  
tės 371, bet gatvės adresu.

Norime atkreipti dėmesį, ir atei-  
tyje prašome žymėti tik pašto dėžu-  
tės 371 Nr., nes "M. L." Red. ir A. ribo-  
se paštas adresatams nepristatomas.



VIENINTELIAI ATSTOVAI  
GARSIOJO VANDENS  
LINDOYA

AL AUS VARYKLOS COLUMBIA S/A.

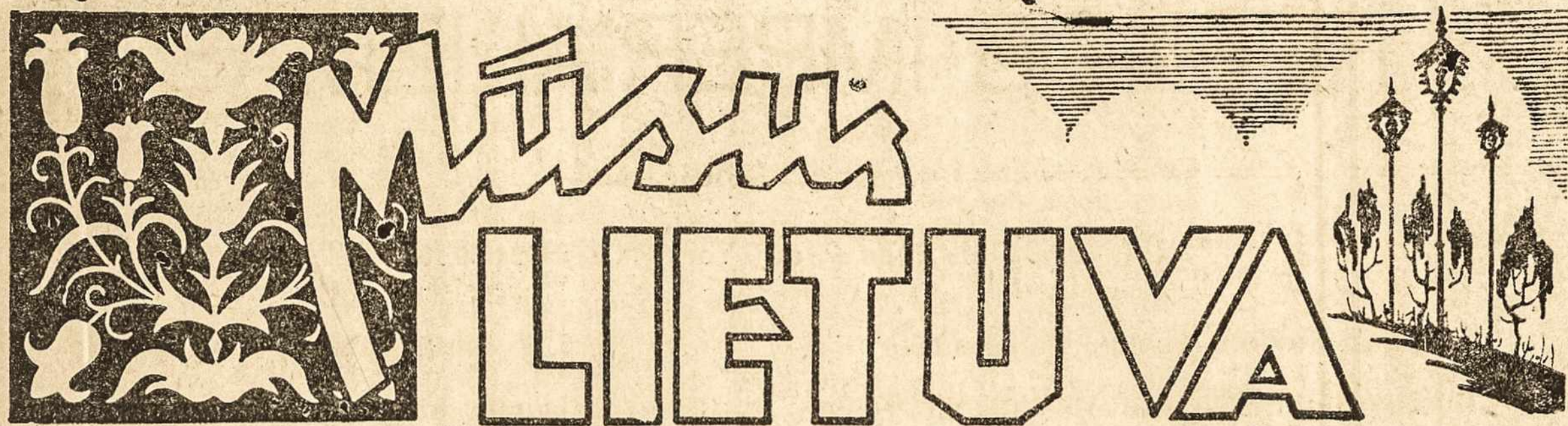
GAMINIŲ PLATINTOJAI

## IRMĂOS CARRIERI LTDA.

Lindoya vanduo yra senai žinomas gėrimas, kurio puikų veikimą į žmo-  
gaus sveikatą jau visi yra vienbalsiai pripažinę.  
Pabandykite, įsitikinkite ir visados naudokite!

RUA DINO BUENO, 795 a 835  
TELEFONES: 51-4019 e 51-2223

Caixa Postal 3967  
SĂO PAULO



DVISAVAITINIS LIETUVISKOS MINTIES LAIKRAŠTIS

1950 (III m.)

São Paulo (Brasil) Spalių 14 d. (Outubro)

Nr. 20 (73)

## == TĖVYNĖN SUGRIŽUS... ==

K. K. LIZDEIKA

Iš tremties sugrižus Tėvynėn, turė-ime daug darbo, daug sunkenybių nugalėti, kol susitvarkysime, kol įsikursime. Bet tai mus neikiiek negązdina. Mes tik galvojame, nuo ko pirmiausiai pradėsime.

Jau po pirmojo pasaulinio karo sugrižę radome miestus apgriautus, laukus dirvonaujančius, gyvą ir negyvą inventorių gerokai apnaukinę. Tačiau būsimas trečiasis - atominis karas, atrodo, prašoks visus buvusius. Sunaikinimai galės būti neįsivaizduojamo laipsnio. Žinoma, Dieve duok, kad mano spėliojimai nepasitvirtintų ir rastume tik bolševikų jau padarytus ir tebedaromus sunaikinimus. Ir to jau pakaks, kad beveik viską išnaujo turėsime atkurti.

Kadangi mūsų tėvynė buvo ir liko žemės ūkio kraštas, tai man pirmoje eilėje ir rūpi, kaip savo ūkius sutvarkysime. Be abejo, didelio klausimo nebus tokiam ūkininkui, kuris sugrižęs iš tremties turės jėgų nuosavą žemę įdirbti ir apsėti, t. y. turės gyvojo ar negyvojo inventoriaus, turės sėklų bei trašų. Bet ar daug tokių laimingų bus? Juk ir vietoje ištvėrę tuose visuose sovchozuose bei kolchozuose ūkininkai - vergai, baudžiauninkai, jau dabar nieko savo neturi. Aš nekalbu apie atgabentus burliokus, kolonistus, kurie jau pirmiems karo aidams nuaidėjus, bėgs pasipustę padus į ten, iš kur jie buvo atvykę. Ir tegul sau bėga. Tik turėtų būti žiūrima, kad tos bolševikų šiūkšlės nemėgintų grobti to, kas dar liko nepagrobta, - vienas, kitas arklys, karvė, ar žemės ūkio padargas. Nebus lengva nustatyti buvusių nuosavybių ribų, nes daugelis pačių savininkų nebegriš. Atrodo valstybės bei savivaldybės organai turės iš karto tiek judomą, tiek nejudomą turtą paimti savo globon, ir gražinti savininkams, kaip tik jie atsiras.

Savininkui neatsiradus toji globa turės tęstis tūlą laiką, kol Tautos Seimas nuspręs, ką su globojamu turtu daryti.

Juk pasitaikys ir tokių tremtinių, arba neva "tremtinių", kurių veikla ir poelgiai nebus galima suderinti su garbingu tautos narių veikimu. Kad ir nedaug, bet matomai bus ir tokių, kurie niekuo nesiskirs nuo bolševikų burliokų. Aišku, tiek jiems patiems, tiek pačiai Tėvynei išeiti į gerą, kad tokie išgamos visai ne nemėgintų grįžti. Bet tai tik išimtis. Čia aš turiu omenyje nuosavybę tų šimtų tūkstančių ūkininkų, kuriuos bolševikai jau nužudė, arba tebežudo vergų stovyklose bei kalėjimuose.

Kol karo audra praslinks, kol padangė tiek pragiedrės, kad žmonės galės savo Tautos Seimo vardu spręsti šituos pagrindinius klausimus, mūsų žemė maitintoja negalės likti nedirbama, negalės dirvonauti. Tam tikslui turės tarnauti kas tik galima: čia turės veikti ne tik tos «garsios» traktorių bei arklių nuomavimo stotys, bet ir užsilikę mediniai arklai bei kaupukai su kastuvais, kuriais aprūpinti nespėję pabėgti burliokai bei kiti bolševikų «draugai» patekę belaisvėn, turės bent dalinai atitaisyti tai, ką jie dabar tokiu įnirtimu gadina.

Tas laikotarpis, be abejo, galės būti pavadinamas tik pereinamuoju, ir tęsis tol, kol žemė vėl bus išdalinta tik tiems, kurie ją myli, ją dirba ir be jos neįsivaizduoja laimingesnės ateities.

Savaime suprantama, kad mūsų Tėvynės naikintojai tiek rudžiai tiek raudonieji, privalės atlyginti padarytus nuostolius. Sugriautam ūkiui atstatyti, geriausia būtų gauti reparacijų sąskaiton žemės ūkio mašinų, sėklų, trašų, gyvulių, bei statybinės medžiagos.

Atstatant sunaikintą ūkininkų nuosavybę, teks rimtai pagalvoti apie naudingiausius tos nuosavybės tipus (8 ha, 30 ha, 50 ha, 80 ha, o gal kartais ir didesni ūkiai?); taip pat jau dabar susirūpinti apie pirmąsias savivaldybių vienetus - seniūnijas bei valsčius, nes jos irgi sužlugdytos. Bet tais klausimais kita proga.

# RUSIJOS IMPERIALIZMAS

Konst. R. JURGĖLA

(Šis straipsnis tilpo «New York Times» 24. 9. 50.).

## Carų ir Sovietų režimų palyginimas

Rusiško laikraščio «Novoje Ruskoje Slovo» leidėjas Markus Weinbaumas, savo laiške į «Times» prašo dėmesio skirtumui tarp «komunistų režimo Rusijoje» ir «rusų liaudies», į kurią reikia kreipti mūsų tiesos kampaniją. Jis tvirtina, «kad maža teesą bendro tarp caristinio imperializmo ir tarp to imperializmo, kurį varo Stalinas ir jo pakalikai».

Tiesa, kad reikia daryti skirtumą tarp rusų liaudies ir jos nepageidaujamų «ponų draugų», bet yra labai sunku išvelgti skirtumą tarp «Rusijos imperializmo» ir «Sovietų imperializmo», kaip neseniai pasakė dr. Tsiang Saugumo Taryboje.

Priešingai negu tvirtina M. Weinbaumas, Sovietai įkandin seka carų užkariavimų galvosena, tik labiau ją išstobulinę. Kremliaus gauja tikrai nedaro jokio skirtumo tarp Rusijos ir Sovietų imperializmo. Pavyzdžiui, 1940 m. liepos mėn. kalbėdamas su įterptinės «liaudies vyriausybės» ministru pirmininku, Krėve-Mickevičium Molotovas reikalavo tęsti Jono IV ir Petro I politiką «Derantis» dėl savitarpinės pageibos ir «nepuolimo pakto» su Estija, Latvija ir Lietuva 1939 m. Stalinas vaidino «eva «tarpininko» rolę.

## Ankstyvesnė penktoji kolona

Weinbaumas tvirtina, kad carai neturėję penktosios kalonos nei Korejoje nei Graikijoje. Atrodo, kad šis tvirtinimas yra per skystas. Pavyzdžiui, laike lietuvių ir lenkų sukilimo 1862-64 metais, Rusijos tarptautinė penktoji kolona, susidedanti iš Baltijos vokiškųjų baronų, stačiatikių šventikų, panslavizmo revoliucionierių, klaidino Amerikos dvasiškiją ir laisvę gerbiantį pasaulį per parsiduodančią spaudą Europos sostinėse, suburdama visokius reakcionierius ir antikatalikus įvairiuose kraštuose. Ar yra didelio skirtumo šiandien - ir priedo dar, geriau numegstas «aparato» tinklas? Bent Baltijos kraštuose nėra jokio skirtumo tarp carų metodų 1795-1905 metų ir Sovietų priemonių 1940-1950 m.

Nuo 1939 metų kiek rusų grupių išėivijoje kada nors pasmerkė Stalino «laimėjimus Rusijai», šalla neva nepritarimo dėl pavartotų metodų?

Dokumentų rinkinys, kurį išleido JAV Valsybės Departamentas (Rusija 1918, 1919 m. ir Paryžiaus taikos konferencija) turi ne-komunistinių rusų imperialistinių minčių pavyzdžių, nuo Kolčako, Kerenskio, Miliukovo ir Bachmetievo, iki tokių «rusų», kaip gen. Liudwig Karlovič Miller. Rinktiniai rusai - abiejį raudonieji ir baltieji - dar pro lūpas praleidžia «nepriklausomybės principą» Lenkijai, ir tiesiog nuneigta laisvės teisę Suomijai, Estijai, Latvijai, Lietuvai Gudijai, Gruzijai Armenijai ir kitoms Rusijos pavergtoms tautoms.

## Rusų mažuma

Nežiūrint visų ultra-Rusijos tvirtinimų, liečiančių «Rusiją» ir «rusų tautą», rusai sudaro tik rają mažumą didelėje Sovietų imperijoje, kuri palaikoma tik šiurkščia jėga. Rusams nėra paslaptis, kad jie yra įtariamai ir neapkenčiami kitų jų pavergtųjų.

Azijos tautos jau suprato, kad vakarų Europos imperializmas jau priklauso praeičiai. Amerikos pavyzdys Filipinuose ir kitų pavyzdžiai Indijoje ir Indonezijoje, vis dar iki šiol yra nesuprantami reiškiniai abiem - «Sovietų imperialistams», kurių M Weinbaumas kratosi ir «Rusijos imperialistams», kuriuos rusai ne-komunistai aukština ir gerbia.

Tol, kol demokratinės rusų grupės nepripažins gera valia ir neparems nepriklausomybės Baltijos kraštams, Gruzijai, Armenijai ir kitoms ne-rusiškoms tautoms, (ir ne vien dažniau minimoms «satelitų» tautoms), jie gali atsiskirti su viltimi pakeisti tikruosius Rusijos valdovus ir bendradarbiauti su kitomis tautomis.

Amerikos tiesos propaganda turi rūpestingai atskirti «Rusiją» ir «rusų liaudį» iš vienos pusės, ir ne-rusiškas tautas, siekiančias išsilaisvinimo iš po Rusijos pavergimo, iš kitos pusės.

☆

☆

☆



Už Lietuvos Laisvę ir Nepriklausomybę

# JUODVARNIAI

Paulius JURKUS

(Poetas P. Jurkus yra parašęs pagal žinomą lietuvių pasaką apie 5.000 eilučių poemą. Jos dalis jau buvo atspausdinta «Aiduose». Čia dedame poemos ištrauką, kai brolių ieškanti sesuo patenka pas trečiąjį atsiskyrėlį - paukščių valdovą. Red.)

## XIII

Saulė jau per mišką rieda  
Tartum aukso obuolys,  
Į vandens lelijos žiedą  
Tuoį vėsi naktis užklys.  
Jau sesutė apsistojus  
Tyliai skleidžia uogenuojus,  
Dairos, kur takelis jos,  
Žirgu neramiu išjos.  
Ar ilėks į skurdžią aikštę,  
Kur įsiutę vanagai.  
Atsiskyrėlio sargai,  
Budi, kai sėnelis vaikšto.

Karvelėlis šluoja klėtį, —  
Dreba drebulė sena;  
Kai pradės miškai šlamėti,  
Iš laukų sugrįš žmona.  
Ir pamato jis iš namo.  
Kaip sesute krūmuos šlama.  
Prakalbėjo jai balsu:  
«Miško žvalgas aš esu.  
Jau girdėjau vėjų aidą,  
Kad tu brolių nerandi,  
O jie, juodvarniai juodi,  
Po pasaulį platų skraido.

Drąsiai eik pas mūs karalių,  
Jo trobelė netoli,  
Tau jis pasakyti gali,  
Broliai kokioje šaly.  
Tik paimsi beržo tošį,  
Paukščių giminę žinosi,  
Surašyti ten visi.  
Rasi brolius. Būk drąsi.  
Jis priims tave kaip draugę, —  
Seno židinio akmens  
Pašvęsta ugnis plevens  
Tau per visą naktį baugią.»

Žebenkštim sesuo pašoka,  
Nyra pro medžius kuplius, —  
Girdi tetervinų juoką  
Ir perkūno oželius;  
Mato pro šakas trobelę —  
Paukščiai vestuves ten kelia:  
Senas gervinas našlys  
Jauną žmoną tuoį sulygs.  
Juokiasi strazdai supuolę,  
Nenurimsta žąsinai.  
«Vesk, bičiuli, skubinai,  
Tuoį padauš kiti gražuolę.»

Šoka gervinas laimingas,  
Tuoį žmonelė prisiglaus, —

Jau tilvikas darbininkas  
Riina bačkas alaus.  
Bet seselė iš lazdyno  
Šias piršlybas sugadino.  
Šarka šokosi pirma  
Ir nubėgo šaukdama:  
«Štai mergaitė atsilanko,  
Bus valdovui naujiena!»  
O su ja visa minia  
Grūdosi prie trobelės lango.

Suskambėjo durų klengė,  
Ir senelis su lazda  
Takeliu prieš sesę žengė —  
Tilo čiulbėsiai plazdą.  
«Pas mane užėik, mieloji,  
Ko miškuos viena klajoji?  
Mūs trobelė šventę švęs,  
Čia sulaukusi tavęs...»  
Ir plačiai duris pravėręs,  
Kviečia sesę eit vidun,  
Kvepia birdami medum  
Čepronėliai, lauko svėrės.

Sukas paukščiai susibėgę,  
Raibutiuoja jų sparnai,  
Ir lakstutė pilksermėgė  
Sesei čiulba dyvinai.  
Juos senelis suvadina:  
«Broliai, skriskit į liepyną,  
Kol pikta naktis užris  
Tamsuma trobos duris.  
Jai parneškim uogų, vaisių,  
Teskambės puota liksma,  
Juk atėjo tolina  
Pamatyti mūsų.»

Tuoį strazdai į girią lekia —  
Ūžia šlamesys sparnų,  
Ir kiekvienas neša kekę  
Slaito uogų raudonų.  
O gaidys kieme surinka,  
Saukia būrį talkininkų,  
Kviečia gervinas dukras,  
Jos tik kiaušinius suras, —  
Ir lizdus suskubę krečia,  
Kyla dulkės debesiais,  
Skamba kiemas klegesiais:  
Negražu tingėt prieš svečią.

Tetervinas suka girnas,  
Dreba namo pamatai,  
Miltuos skesta visas svirnas,  
Net jo stogo nematai.  
O genys miškų medėjas,  
Net švarkelį pasidėjęs,  
Skaido epušes snapa —  
Soka skilos lig lubų,  
Duonkepį gerai išmaišę  
Kuósos, apdarais juodais,  
Puodus tuoį visus užkais,  
Tuoį pašaus vidun ragaiši.

(Bus daugiau)



# ANAPUS

Povilas Vencėdas

(13) Visi trys puolė pro duris, pažiūrėti kas atsitiko. Prie lango stovėjo sargybinis ir žiūrėjo žemyn.

— Kas yra? — paklausė Petrovas.

— Senis išsoko pro langą, — paaiškino sargybinis

— Na, ir mat jį velniai, vienu baltgvardiečiu mažiau. Nereikės Sibirą tampyti, — pasakė Petrovas grįždamas su Rylkinu į kambarį.

— Draugas tardytojas, galiu aš grįžti prie savo darbo? — paklausė Barkus.

— Galit sau eiti. Jūs man tuo tarpu nereikalingas, — atsakė Rylkinas.

Barkus nusileido laiptais žemyn ir išėjo kieman. Cementotame kieme, ties langu, gulėjo Kernius.

Barkui senis Kernius buvo senosios kartos išmintis, narsa ir garbė. Jo veidas visada ramus, balti plaukai ir žila barzda pridudavo seniui rimtumo, o jo mėlyname žvilgsnyje spindėdavo išmanymas. Dabar Barkus rado šitą Pamerkio tėvūną, su skilusia galva, savo paties kraujo klane. Jo veidas dar ir po mirties tebesišypsojo - - - engėjai jo negavo gyvo!

— Koks prakeikimas užgulė Lietuvą? — galvojo Barkus. — Nejaugi ji daugiau kalta už kitas tautas prieš Dievą? Kodėl lietuvių tautai tenka už vis daugiausia kentėti? Dieve, Tavo keliai yra nežinomi. Kraujas dulkėse ant šito šalto cemento! Už ką! Tikrai už tai, kad šis žilaplaukis senis gimė lietuviu, už tai, kad jis mylėjo Lietuvą, troško jai laisvės ir už jos laisvę narsiai kovojo. Ir vardan tos laisvės jis pasirinko mirtį, o ne vergiją.

Kraujas! Kraujas! Kraujas!... Kur jo nėra? Jis pas enkavedistus rūsiuose, jis pas juos kambariuose, kraujas kieme.

Jie - kraugeriai... Be kraujo jie gyventi negali. Jie naikina «liaudies priešus». Bet kas čia nėra liaudies priešas! Juk liaudies draugų komunistinėj sistemoje visai nėra, nebuvo ir nebus.

Sargybiniai susuko Kerniaus kūną į klostę ir išnešė...

★

— Draugas Rylkinas, jums teks vykti į Marijampolę. Aš jau liečiau parašyti įsakymą, — pasakė NKVD viršininkas Petrovas sugrįžęs su Rylkinu į kambarį.

— Kodėl? Juk ten prieš savaitę išvyko kapitonas Chagrinas.

— Jo jau nėra, — atsakė Petrovas.

— Kur jis? — teiravosi Rylkinas.

— Žuvo! — atsakė Petrovas nenoromis.

— Kur? Kaip? — klausinėjo Rylkinas.

— Šiandien gavau telefonogramą, kad šianakt, atvykus naikintojų būriui į Keturvalakių bažnytkaimį vykdyti vietos gyventojų deportacijos uždavinius, sunkvežimiai buvo apšaudyti kulkos-

vaidžio ugnimi. Žuvo kapitonas Chagrinas ir dar devyni MVD tarnautojai.

— Turbūt partizanai juos užpuolė. — paklausė Rylkinas.

— Ne, sunkvežimius iš kulkosvaidžio apšaudė vienas žmogus pasislėpęs pakelės krūmuose.

— Turbūt koks nors dvarininkas ar fabrikantas? — teiravosi neramiu balsu Rylkinas.

— Tame ir reikalas, kad ne dvarininkas ir ne fabrikantas - šita priešų rūšis labai retais atsitikimais rizikuoja savo gyvybę bendriems tautos reikalams.

— Buvo šitaip: kada sunkvežimių kolona prisiartinus be šviesų nakties tamsoje, sustojo už pusės kilometro vieškelyje, neprivažiavusi Keturvalakių bažnytkaimio, iš pakelės griovio pasigirdo ilga serija kulkosvaidžio šūvių. Kilo sąmišis. Sužeistieji ir užmuštieji susimaišė krūvyn.

Kiti šoko iš sunkvežimių ir slėpėsi grioviuose. Pagaliau, pirmam panikos išpūdziai praėjus, buvo atsakyta šautuvų ir kulkosvaidžių ugnimi į tą vietą iš kur prasidėjo šaudymas. Tačiau užpuolikas ilgomis serijomis be perstojo šaudė toliau.

MVD leitenantas, žuvus kapitoniui Chagriniui, perėmė komandą ir liepė apsupti užpuoliką. Užpuolikas nepasidavė: jis šaudė ir toliau į apsupusius jį MVD-istus, sukdamas kulkosvaidžio ugnį į visas puses. MVD tarnautojai atidengė uraganišką šautuvų ir kulkosvaidžių ugnį į šaudančiojo ugniavietę ir apmėtė jį granatomis. Pagaliau kulkosvaidis nutilo ir iš ten niekas jau nebešaudė. Prisiartinę enkavedistai rado prie kulkosvaidžio gulintį, sprogimo užmuštą vyrą. Jis dar sustingusiomis rankomis laikė kulkosvaidžio rankeną. Ir žinai kas jis buvo?

— Kas? — paklausė Rylkinas ir pajuto kaip jo kailis pašiorpo, tartum, jį būtų kas šaltu vandeniu perpylęs.

— Tai buvo vietos kaimo gyventojas. Ne dvarininkas ir ne fabrikantas, bet kalvis, mūsų neišaiškintas buvęs šaulys taikintojas, — paaiškino Petrovas užsirūkydamas cigarete.

— Žinote ką, draugas viršininke? — paklausė Rylkinas.

— Kas? — paklausė Petrovas žiūrėdamas pro langą ir leisdamas cigaretės dūmą pro nosį.

— Aš norėčiau pailsėti. Prašyčiau duoti man atostogų. Lietuva man jau kaulu skersai gerklę atsistojo. Aš jaučiu, kad mano nervai labai pairę. Prašyčiau patenkinti mano prašymą.

— Lietuva, draugas Rylkinas, ne taip jau bloga kaip tau atrodo. Mes ją išvalysim, kaip reikia, išrausim iš jos buržuazinę psichologiją - tada ji pasidarys visai gera, — paaiškino Petrovas.

— Jei taip padaryti, kaip jūs sakot, tada nei vieno lietuviu čia palikti negalima, nes jie čia visi vienodi, — pastebėjo Rylkinas.

— Žinoma, kad taip ir bus padaryta, tik ne

iš karto. Viskas yra daroma pagal iš anksto nustatytą planą, ir tas planas turės būti įvykdytas, — pasakė Petrovas pasisukęs į Rylkiną. — Atostogų šiuo momentu, draugas Rylkinas, aš jums duoti negaliu. Vistiek jums teks vykti užimti Chagrino vietą. Neturiu vietoje jūsų pasiūsti kito žmogaus. Visi užsivertę darbais iki ausų. Trūksta žmonių. Reikės prašyti papyldymų.

— Dar turiu jums pasakyti, draugas Rylkinas, vieną dalyką, — pestebėjo Petrovas. — Kuo daugiau mes sunaikinsime lietuvių, likviduosime vietoje, arba Sibirian išvešime, tuo geriau bus mums. Tada galėsime jaustis daug saugesni.

— Aš irgi tos nuomonės, kad vieton likviduotų lietuvių, ši žemės plotą geriausia iš naujo apgyvendinti rusų rasės žmonėmis, — sutiko Rylkinas.

— Taigi, visai teisingai kalbat, draugas Rylkinas, — sutiko Petrovas. — Tad pasiruoškite kelionėn, nes poryt jau turit būti Marijampolėje, — dar kartą priminė Rylkinui Petrovas ir atsivertęs išėjo.

Sekančią dieną «Tiesa» ir «Tėvynės Balsas» parašė, jog Suvalkijoje MVD daliniai apsupo ir sunaikino banditų būrį, vadovaujamą dvarininko - buožės, kurie trukdė tarybinės liaudies žemdirbiams steigti kolūkius Keturvalakių apylinkėje. Tų laikraščių glėbiai nuolatos siunčiami ir į užsienį satelitų laikraščių redakcijoms, kurios panašioje dvasioje informuoja lietuvius svetur.

☆

Sekančią dieną, pavakare, į Rylkino kambarį pasibelžia Barkus.

— Įeikite, — pasigirdo iš vidaus Rylkino balsas.

Barkus įėjęs vidun rado Rylkiną sėdintį prie rašomojo stalo nugara į duris.

— A, draugas vertėjas, Turit reikalą pas mane? — tarė Rylkinas šypsodamasis, pasukęs galvą Barkaus pusėn.

— Ne, aš taip sau užėjau, be reikalo. Maniau, kad neužimtas, — pasakė Barkus.

— Prašau, sėskitės. Aš tuoj baigsiu čia rašyti vieną nutarimą. Paskui galėsime išeiti į miestą, — pasakė Rylkinas. — Nesistebėkit netvarka: ruošiuosi kelionėn rytdieną, — dar pridėjo Rylkinas imdamasis vėl rašyti.

— Kur? — paklausė Barkus dairydamasis po kambarį.

— Į Marijampolę, — atsakė Rylkinas nepakeldamas nuo stalo galvos.

— Labai gaila, jūs, ir čia reikalingas. — pastebėjo Barkus, žiūrėdamas į sienoje iškabinėtus paveikslus.

— Taip! Aš labai norėjau išsisukti nuo tos komandiruotės, bet Petrovas neperkalbamas. Prašiau atostogų, nedavė. Turiu važiuoti. Tokia jau tarnyba. Nieko nepadarysi, — kalbėjo aiškindamasis Rylkinas.

— Galiu pažiūrėti paveikslų? — paklausė Barkus.

— Prašau: prašau, žiūrėkite kiek tik norit, jei jums patinka, o aš tuo tarpu baigsiu rašyti. — pasakė Rylkinas įsigilindamas į rašomo nutarimo turinį.

Barkus ėjo pagal sieną, nuduodamas, kad domisi įvairių rūšių, iškabinėtais ant sienos, begėdiško turinio atvirukais. Tačiau akies kampu visą laiką sekė, ką daro Rylkinas.

Kada Barkus atrodė, kad Rylkinas yra labiausiai įsigilinęs į rašomo nutarimo tekstą, jis tyliai atsistojo jo užpakalyje. Rankoje Barkus laikė paslėpęs plonos, stiprios virvės kilpą. Kiek pastovėjęs ir matydamas, kad Rylkinas rašo toliau ir jo nepastebi, katino judesiu jis mikliai užmetė kilpą ant Rylkino kaklo ir savo geležinių pirštų jėga ją užveržė.

Rrrr!... — pasigirdo iš Rylkino gerklės. Jis pradėjo mosikuoti rankomis, lyg norėdamas aplink save ore ką pagauti.

Pagaliau Rylkinas nusiramino, rankos bejėgiškai nukrito ir nukaro kaip botagai; gyslos ant kaklo ir smilkiniuose išsipūtė, visas veidas pasidarė raudonai mėlynos spalvos.

Tada laikydamas viena ranka už virvės galą pakėlė ją, tartum, vilką kilpoje, atnešė prie kabyklos, kur buvo kabinami Rylkino rūbai, užrišo virvės galą už vagio ir paliko Rylkiną kaboti, kaip maišą, taip, kad jo batai buvo pakilę nuo grindų vos porą centimetrų.

Paskui Barkus priėjo prie stalo, paėmė skaitliukus, uždėjo ant jų storą knygą ir pastatė šalia Rylkino kojų, kitą knygą numetė prie skaitliukų. Išsitiesęs pažiūrėjo kaip atrodo...

— Negerai, — pamanė Barkus ir vėl pasilenkęs skaitliukus apvertė, išvirkščiai, abi knygas padėjo taip, kad atrodytų paspiertos Rylkino kojomis ir nuriedėjusios į šalį.

Rylkinas išsižiojęs, liežuvį iškišęs kabojo nejudėdamas. Kambaryje liko viskas savo vietoje kaip buvę.

— Viskas tvarkoje. Apsiėjo be kraujo praliejimo, — pagalvojo Barkus atsidusdamas.

Paskui jis priėjo tyliai prie durų ir pasiklausė. Nieko; viskas ramu. Pradaręs duris pažiūrėjo į koridorių - nieko nesimatė. Buvo vakarienės laikas.

Barkus išėjęs į koridorių, nusimovė pirštines, nusileido laiptais žemyn ir sugrįžo į savo kambarį.

Po poros minučių pasiklausęs, kad jokio triukšmo nesigirdi, užsuko pas gretimame kambaryje gyvenantį kitą vertėją, su kuriuo pavakarieniavęs NKVD restorane nuėjo į kiną.

Kada Barkus sugrįžo iš kino, viskas irgi buvo ramu. Matyt, dar niekas nepastebėjo kabančio Rylkino lavono.

Tik ryt dieną atėjęs kambarių valytojas pakėlė triukšmą, pamatęs pakaruoklį.

Apžiūrėjimo ir tardymo metu buvo prieita išvada, kad Rylkinas pats pasikorė.

Marytės žadikas gavo savo atpildą...

☆

Vieną popietį kompartijos sekretortus Kozlovas posėdžiavo savo kabinete su vietos NKVD skyriaus viršininku.

Jie nagrinėjo Agapo nužudymo bylos duomenis. Tuo pat laiku prie vartų gatvėje, sustojo automobilis, iš jo iššoko NKVD leitenanto uniformoje vyras, sėdėjęs prie šoferio, atidarė automobilio dureles ir atsistojo ramiai laikydamas ranką prie kepurės matiko, laukdamas kol išlips kiti viduje sėdintieji.

Pirmasis išlipo aukštas, petingas vyras apsisvilkęs ilga NKVD karininko miline su pulkininko ženklais. Jis, nelaukdamas kol kiti viduje sėdintieji išlips, pasisuko ir tvirtu karišku žingsniu pradėjo eiti per kiemą prie NKVD ir kom-

partijos būstinės durų.

Stovintieji prie vartų, sargyboje milicininkai išsitempdami atidavė jam karišką pagarbą. Po to iš mašinos išlipo dar trys NKVD karininkai, kurie paviję priešais einantį pulkininką įėjo kartu su juo į namo vidų.

Pulkininkas, matyt, gerai žinojo pastato vidaus išdėstymą, nes nekreipdamas dėmesio į koridoriuje vaikščiojančius žmones, tiesiai užlipo į antrąjį aukštą ir pasibeldė į Kozlovo kabinetą.

— Įeikite! — šūktelėjo iš vidaus Kozlovas.

Pulkininkas atidarė duris. Kozlovas ir NKVD viršininkas pamatę pulkininko uniformoje NKVD karininką, šoko ant kojų ir sustingo, tartum, kaip žemėn įbesti.

— Esu NKVD pulkininkas Ožarovas - štai mano liūdymas, — pakišęs panosin pažymėjimą su fotografija ir antspaudomis NKVD skyriaus viršininkui, pulkininkas tarė rusiškai: — Atvažiuau padaryti revizijos! Štai pažymėjimas! — pranešė pulkininkas pakišęs kitą popierių tam pačiam enkavedistui.

— Galima išeiti, — paklausė NKVD skyriaus viršininkas norėdamas kuo greičiau grįžti į savo raštinę ir pasiruošti revizijai.

— Vėliau! Dabar pasilikit čia! — įsakė pulkininkas, nusiimdamas kepurę ir sėsdamasis Kozlovo vietoje. Kiti kartu atvažiavę karininkai susimaišė taip, kad jie, tartum, netyčiomis atsistojo prie Kozlovo ir NKVD skyriaus viršininko šonų.

— Paduokite man Agapo bylą! — įsakė griežtu balsu pulkininkas.

— Prašau, byla guli ant stalo, — pasakė Kozlovas ir paėmęs storą papkę popierių padavė pulkininkui, kartu pajusdamas, kaip per jo nugarą perėjo šiurpas, tartum, skruzdėlės pradėjo bėginėti.

— Papildomų žinių turit? — vėl paklausė pulkininkas, vartydamas popierius.

— Čia yra nauji tyrinėjimų duomenys: mokytojos Raudos vyro pabėgimas iš transporto Bagdonavos miškuose. Manoma, kad tai gali turėti daug bendro su Agapo nužudymu, — paaiškino Kozlovas paduodamas pulkininkui kitą bylą.

— Tai viskas! Kur įtariamųjų kartoteka?

— Štai čia! — pasakė Kozlovas paduodamas.

— Daugiau nieko nėra?

— Ne!

— Kur mokytoja Rauda?

— Mokykloje turi būti — atsakė NKVD skyriaus viršininkas, pažiūrėjęs į laikrodį.

— Gerai! Kapitonas Steponovas, paimkite dokumentus portfelin. Jūs visi važiuosite kartu su manim mokyklon, — įsakė pulkininkas rodydamas į Kozlovą, ir kitus priešais stovinčius. — Ginklus turite?

— Taip!

— Kur Raudos butas žinote?

— Taip!

— Einam!

— Sargybinių nereikia? — paklausė Kozlovas.

— Ne! Užteks mūsų! — atsakė pulkininkas.

Visi išėjo kieman.

— Mašiną kitą reikės paimti? — paklausė NKVD skyriaus viršininkas.

— Nereikia! Tilpsime visi vienoje. Pakaks vietos.

Pulkininkas sėdo su leitenantu prie šoferio; kiti, Kozlovas, NKVD skyriaus viršininkas, susė-

do užpakalyje veidu į atvykusius.

— Per kur važiuoti? — paklausė pulkininkas.

— Tiesiai! Prie pat miestelio pakraščio po dešine, — atsakė Kozlovas.

— Važiuok! — paliepė pulkininkas šoteriui ir mašina nuriudėjo pirmyn.

Kada Rauda, sargo pašaukta, išėjęs laukan pamatė automobilį ir jame sėdinčius enkavedistus, išbalo kaip drobė ir būtų apalpusi, jeigu jai sąmonę nebūtų gražinęs NKVD pulkininko balsas.

— Prašau nebijoti! Jūs esate mokytoja Rauda? — pasakė pulkininkas.

— Taip! — atsakė Rauda drebančiu balsu.

— Leitenantas Sakaleno, užleiskite vietą draugei mokytojai. Čia prie manęs. Jūs sėskitės užpakalyje. Vietos tenai užteks? — paklausė pulkininkas užpakaly sėdinčius.

— Užteks! — atsiliepė vienas iš karininkų.

Kada visi susėdo, pulkininkas šoferiui įsakė:

— Pirmyn!

— Kur mes važiuosim? — paklausė Kozlovas, lyg kažką negera staiga pajutęs širdyje.

— Tylėk! Ne tavo reikalas! — dusliai grūmojančiu balsu pagrasino kapitonas Steponovas ir pastiręs Kozlovas bei jo kompanijonas prieš savo nosis pamatė keturius pistoletų vamzdžius. Jiedu iš karto saprato viską. Bet jau buvo per vėlu. Baimė surakino liežuvius ir suparaližavo veidą.

Naujas kariškas «ZIS» rove pirmyn, tartum, strėlė. Visi tylėjo.

Kada miestelis liko toly užpakalyje, pirmasis prabilo pulkininkas, kreipdamasis į Raudą, sėdinčią be kraujo lašo veide.

— Rauda, ar nepažinai manęs? — paklausė jis lietuviškai.

Rauda, tartum, atsibudo, jai pasirodė, kad pulkininko balsą buvo kur nors girdėjusi ir ji atydžiai pažiūrėjęs į kalbantįjį sušuko.

— Tai tu!

— Taip aš, Lūšis - «Miškinis katinas» — atsakė pulkininkas nusišypsojęs, apkabindamas Raudą ir glausdamas prie širdies.

Raudai taip gera, gera pasidarė, tartum, jai būtų kas gyvybę gražinęs. Ji pasilenkė ir pabučiavo Lūšiui ranką. Lūšis buvo jos vyresnysis brolis, Lietuvos Armijos majoras...

Kozlovas ir vietos NKVD viršininkas, sakydamas, ugnyje sudegė. Buvo klausinėjama, tardoma, tyrinėjama, bet niekas niekuomet nesužinojo kur ir kodėl jie dingę... Ir paskui prieita išvados, kad pabėgo pas partizanus, pasiimdami visus svarbiausius dokumentus.

★

Šių dienų Lietuvos kruvinieji šeimininkai skrupulingai «puošia» Lietuvos sostinę Vilnių. Pirmiausia pasiruošė «svečių priėmimui»...

Didelį kelių aukštų niūrų seno kalėjimo pastatą ir gretimai tame pačiame kieme stovinčius tokius pat nejaukius namus, apjuostus penkių metrų aukščio mūro tvora - atremontavo, atnaujino, apkaustė, sustiprino ir praplėtė, pristatydami naujus aukštus ir rūsius.

Ant langų virš geležinių grotų - pritvirtino geležines dėžes beveik visiškai uždengiančias šviesą ir neleidžiančias į suimtųjų kameras tyro oro.

Artimųjų gatvių gyvenamieji namukai sugriauti.

(B. d.)



# TAUTOS FONDO REIKALU

(Tąsa iš 72 Nr.)

Kalbant apie mūsų senąją emigraciją, tenka suprasti jei neišimtinai, tai didžiausia dalim Jungtinių Amerikos Valstybių lietuvius. Apsijungę Amerikos Lietuvių Taryboj, jie visą laiką rėmė ir teberemia mūsų vad. organų veiklą stambiomis pinigėmis aukomis. Nekalbant apie JAV lietuvių labai nuoširdžią tremtinių šelpimo akciją, BALFo suorganizuotą ir vykdytą, ALTos nuopelnai mūsų kovoj už Lietuvos išlaisvinimą ir ALTos Vykdomojo komiteto nenuilstami žygiai JAV vyriausybėj ir visuomenėj padėjo Lietuvos bylą ginti jai sunkiausiais momentais ir per penkerius pokarinius metus išlaikyti ją gyvą JAV vyriausybės politikoj. Tie ALT nuopelnai, kartu išryškinę lietuvių tautos nuostabų vieningumą jai likiminės reikšmės laikotarpiais, mūsų tautos istorijoj sudarys vieną jos gražiausių lapų.

Visuomeninis pinigas yra reikalingas, kad būtų panaudojamas tikslingai, taupiai ir kad jį tvarkytų švarios rankos. Dažnam aukotojui gal ateina galvon mintis, ar taip yra daroma ir su jo Tautos Fondan dedamu bendram mūsų reikalui skatiku. Dėl to norėčiau trumpai paaiškinti, kaip yra naudojamos ir tvarkomos T. Fondo lėšos Finansų politinei veiklai rūpinimas ir kartu T. Fondo reikalų kasdieninis tvarkymas bei atskaitomybė yra pavesti Fin. Tarybos valdytojui, V. Tarybos nariui. T. Fondo lėšoms tvarkyti, jų saugumui prižiūrėti, nustatyti lėšų naudojimo ir jų laikymo tvarkai, ieškoti naujų pajamų šaltinių ir aptarti jų mobilizavimo būdams yra sudaryta T. Fondo Valdyba. T. Fondo lėšos vartojamos pagal kiekvienai įstaigai sudarytą, V. Tarybos paruoštą, VLIKo apsvarstyta ir patvirtintą sąmatą. Išlaidas galima daryti tik tokias ir tiek kiek jų yra leista patvirtintoj sąmatoj. Išlaidoms vedama tiksli atsiskaitomybė; išlaidos pateisinaimos atatinkamais išlaidų dokumentais - sąskaitomis. T. Fondo pinigai turi būti vartojami taupiai ir tikslingai, už tai prieš VLIKą atsako kiekvienos įstaigos valdytojas. Kas pusmečiui pasiūbaigus, Fin. Taryba sudaro sąmatos vykdymo apyskaitą ir T. Fondo apyskaitą, jas pateikia V. Tarybai žiūrėti. Po to apyskaitos perduodamos kontrolės komisijai su visais dokumentais. Atskaitomybę ir dokumentus išžiūrėjusi kontrolės komisija pateikia VLIKui savo pranešimą, kuriame iškelia jos rastus netikslumus ir daro savo pasiūlymus. Galutinai sąmatos vykdymą tvirtina VLIKas. Nė viena nesąmatinė išlaida nedaroma be VLIKo nutarimo.

T. Fondo tvarkymo pagrindan yra padėti tie patys dėsni, kaip buvo tvarkomas valstybinis mūsų išdas Lietuvos nepriklausomybės metais. Dar neatėjo laikas pateikti mūsų visuomenei pilną ir buhalteriskai tikslią atskaitomybę iš T. Fondo surinktų ir veiklai išleistų sumų. Bet visos atskaitomybės knygos yra saugiai laikomos ir laikui atėjus vad. mūsų organai atsiskaitys prieš mūsų visuomenę.

★

Dabartiniu metu T. Fondas gyvena pereinamąjį laikotarpį. Nuo to, kaip susitvarkys lėšų T.

Fondui tolimesnis patikrinimas, priklausys ir tolimesni VLIKo bei V. Tarybos veiklos galimūmai ir tolimesnės mūsų kovos už Lietuvos išlaisvinimo eiga. Trys veiksniai lemia dabartinę T. Fondo padėtį: baigiamas tremtinių įkurdinimas, mūsų senoji emigracija ir mūsų naujai įsikurdinė tremtiniai.

Tremtinių įkurdinimas grei bus baigtas. Vokietijoje pasiliks 3-4 tūkstančiai lietuvių, kurių didelį procentą sudarys senyvo amžiaus žmonės, paliegėliai bei invalidai ir vaikai. Mažesnę liekančiųjų dalį sudarys darbingieji, negali kur kitur įsikurti dėl įvairių priežasčių. Kartu su tuo beveik išsenka vienas pagrindinių T. Fondo šaltinių. Sugrūsti į lagerius, negaudami apmokamo darbo, kas kart vis labiau skursdami, mūsų tremtiniai mokėjo vargo skatiku tiek paremti T. Fondą, kad iš tų aukų buvo galima dengti VLIKo ir V. Tarybos išlaidas veiklai Vokietijoje ir dar atidėti ateičiai. Dabar pajamos iš PLB apylinkės Vokietijoj sudarys tik labai kuklią poziciją.

Mūsų senoji emigracija, tiek daug aukojusi ir politinei mūsų kovai paremti, ir tremtiniam šelpti, pradeda «pavargti». Mes norime tikėti, kad senajai mūsų emigracijai dar ilgam užteks jos dosnumo Lietuvos reikalui, bei tai tebutų jos geros valios gražus pasireiškimas. Jai dėti ir toliau mūsų kovos finansavimo našta, neturime pagrindo ir moralinių motyvų.

Buvo daug vilčių dėta į mūsų naujai įsikurdinusius tremtinius. Buvo laukta, kad jie, pastoviai uždarbiaudami, galės ir norės stipriau paremti T. Fondą. Tie lūkesčiai tik iš dalies patvirtino. Naujoji mūsų emigracija ir dabar nuoširdžiai aukoja aukų vajuos progomis. Bet tų aukų neužtenka parūpinti mūsų vedamai kovai pastovias ir pakankamas lėšas. Atsižvelgiant į vis didėjančią santykių tarp Rytų ir Vakarų įtempimą, atrodo, neišvengiamą konflikto artėjimą, VLIKo ir V. Tarybos veikla turi būti kiek tik galima stiprinama. Kartu ji turi būti pastovi, numatyta ilgesniam laikui ir planingai vykdoma. Tas tuomet bus galima, kai T. Fondo pajamos bus pastovios.

Jos turi būti ir pakankamos: Stiprinama veikla savaime pareikalaus didesnių išlaidų. Nežiūrint viso taupumo, esamos sąlygos neleis išlaidų mažinti. VLIKas ir V. Taryba pasilieka Europoj, kad būtų arčiau krašto ir arčiau lemiamųjų įvykių. Mūsų «veiksniuos» dalyvaują asmenys jau dabar yra netekę kad ir kuklios IRO paramos. Tremtinių įkurdinimui pasibaigus, jie neteks teisės bet kur emigruoti, konfliktui bręstant, teks trauktis toliau į Vakarus ir naujos gyvenimo sąlygos nepalengvins T. Fondo uždavinių. Dėl to, organai, kuriems yra patikėtas mūsų kovos vadovavimas, laiko savo prievole informuoti mūsų emigrantinę visuomenę apie esamą padėtį, jai primindami ir jos pareigą - sudaryti mūsų tolimesnei kovai reikalingas materialines sąlygas. Kad jų dar nėra, nemažą atsakomybės dalį turi savo sąskaiton paimti ir mūsų «veiksniai», kad laiku nepaskatino mūsų naująją emigraciją susirūpinti pastoviu T. Fondo rėmimu.

Pastovios T. Fondo pajamos vienu būdu tegali būti patikrintos - pastoviu savanorišku, bet kiekvienam lietuviui moraliai privalomu apsidėjimu Lietuvos laisvinimo reikalui. Senosios mūsų emigracijos tolimesnė parama yra jos geros valios reikalas. Bet mes - naujoji emigracija - bėgdami iš Lietuvos, palikome kraštą tokiu momentu, kada namie likusi tautos dalis ryžosi iki galo išeiti kruviną Golgotos kelią. To mes neturime teisės niekuomet užmiršti, juoba, kad dabartinė tikrovė prašoko skaudžiausius numatymus, ir jei norime pateisinti savo buvimą laisvuose Vakaruose, patikrinti sau teisę grįžti išlaisvinton Tėvynėn su savygarbos pajautimu, turime viską daryti, kas mums pajėgu, kad ir čia jaustumės mūsų tautos kovų dalyviais.

Tuo neatsisakomos pareigos pajautimu VLIK ir V. Taryba remia savo finansinį planą parūpinti T. Fondui reikalingas lėšas. Jos turi būti parūpintos ilgesniam laikai, nes net ginkluoto konflikto atsitikimu niekas mūsų nežinome, kaip ilgai karas užsitęstų. Bus dar sunkiau, jei Vakarai nebus greitai sovietų išprovokuoti imtis prieš juos ginklo. Ir dėl to pastovus ir nedeliamas apsidėjimas T. Fondui remti yra mūsų griež-

tas būtinumas. Ir kiek mokėsime jį įgyvendinti, tiek bus patikrinta svarbiausi sąlyga Lietuvos laisvei ginti. Finansinis VLIKo ir V. Tarybos planas skiria kiekvienai mūsų emigracijos kolonijai jos kasmet įneštiną į T. Fondą sumą. Jei nesitigsime nuoširdaus pasiryžimo, jos nebus sunku pastoviai mobilizuoti.

Dėl to noriu baigti, kuo esu pradėjęs. Lietuviai remk Tautos Fondą pastoviai ir nuoširdžiai! Į T. Fondą dedamas Tavo skatikas bus liūdininkas, kad lietuvių tautai sunkiausioj valandoj būvai kartu su ja netik širdim, bet ir veiksmu. Nevėluok! Vis labiau audrėjančioj pasaulinių įvykių raidoj tiek palenksime Lietuvos likimą mūsų siekimų kryptim, kiek Lietuvos laisvinimo reikalui mokėsime parodyti pasišventimo, kietos ištvermės ir nepailstamo veiklumo. Tam yra reikalingos ir lėšos. Ir dėl to globok T. Fondą, kad jis pajėgtų atlikti jam skirtą uždavinį.

Prof. J. Kaminskas

Tautos Fondo Valdytojas

Leder str. 94

14 b REUTLINGEN, Germany.

**LIETUVI!**

**TAVO PAREIGA AUKOTI  
TAUTOS FONDUI!**



Jokia auka nėra per didelė Lietuvos išlaisvinimui. Mūsų kariai nepriklausomybės kovose.

# PAKEISK MANE TĖVYNĖJ

(Iš «Lietuva Brangi»)

**S**veicarijos Friburge mokėsi jaunas lietuvis Ašmys, kilęs iš Klaipėdos krašto. Sunkios sąlygos pakirto jo sveikatą: jis susirgo džiopa. Prieš mirtį - tai buvo 1916 m. - jis pasišaukė geriausią savo studijų draugą šveicarą ir jam sako:

— Tu žinai, kaip aš mylėjau savo mažą Tėvynę. Norėjau jai pašvesti savo jėgas. Ruošiausi čia, jūsų žemėj, kad būčiau naudingas ten...

— Aš mirštu, - kalbėjo jis, sunkiai kvėpuodamas, - ir niekas daugiau Tėvynėje manęs nepakeis. Juozai, mano drauge, vyk tu už mane į Lietuvą, kovok, kaip aš būčiau kovojęs, padėk jai prisikelti iš vergijos.

Susimastė šveicaras. Apie Lietuvą jis buvo girdėjęs tik iš Ašmio pasakojimų. Mažas kraštas, kaip ir Šveicarija, herojiškos jo kovos, kaip Viliaus Telio tėvynės. Ką jis ten darys, išaugęs čia kalnuos? Kovot jis galėjo, nes čionai buvo leitenanto laipsnį gavęs. Jis žvelgė į gėstančias Ašmio akis ir matė maldavimą: Važiuk ten, kovok vietoj manęs!...

Šveicaras ištiesė jam ranką ir pasakė:

— Gerai, Aš važiuosiu!

Ašmys nušvito, lengviau atsiduso ir su šypsniu užgėso.

Sveicaras buvo tik ką baigęs universitetą ir pasipuošęs daktarato laurais. Niekas jam nekludė dabar vykdyti draugo valią. Jis pasisiūlė Lietuvos Tarybai organizuoti Šveicarijoje Lietuvos Informacijų Biurą. Jis pradėjo leisti biuletinius apie Lietuvą, rašyti brošiūras; jis parašė ir išleido stambią knygą apie mūsų Tėvynę vokiečių, prancūzų ir anglų kalbomis. Dar Lietuvos nematęs, jis jau daug dirbo Lietuvai. 1919 metais jis pasiekia ir pačią Lietuvą. Stoją savanoriu į mūsų kariuomenę. Kovose ties Vilniū, jis prasiveržia pro alijantus ir lenkus ir, kaip šveicarų karininkas, reikalauja jam leisti išvežti Lietuvos traukinį su paskutiniais svarbiais valstybės dokumentais. Ir šis drąsus žygis jam pavyksta.

Jo vardas greit pasidarė žinomas mūsų Tėvynėje. Jį išrenka į seimą, paskui pakviečia į universitetą profesoriumi, viena jaunimo organizacija jį išsirenka savo vadu, kongresai ir suvažiavimai jį kviečia kalbėtoju, mokslininkai savo studijų dienų organizatorium.

Sveicaras pasidaro tikru lietuviu. Rašo lietuviškus straipsnius, knygas, ir jo žodį pamėgo visa Lietuva. Jis rašė apie Lietuvą ir kitomis kalbomis - laikraščiuos, žurnaluos, enciklopedijose. Pagaliau jis vedė lietuvaitę, vieną gimnazijos mokytoją ir sukūrė lietuvišką šeimą.

Pasitraukęs, kaip daugelis lietuvių, iš Tėvynės, jis grįžo į Šveicariją su žmona ir pen-

kiais vaikais. Namuose jis kalba tik lietuviškai, o šveicarų spaudoj jis nuolat rašo apie Lietuvą.

Taip jis įvykdė ir toliau vykdo Ašmio valią - jis, profesorius dr. Juozas ERETAS.

★

★

Je i tu negrižtum, jei turėtum žūti svetur, surask savo vietoj kitą - pasišventėlj, mūsų tautą mylintj, kuris dirbtų jos labui. Kaip išrinktajai tautai žadėjo Dievas pašaukti vaikų iš akmens ir smilčių. Taip Tu maldauk Jo, kad mūsų žudomai tautai atsirastų naujų sūnų - iš tų Australijos smilčių iš pietų ir šiaurės Amerikos uolų.

★

LIETUVI! Kai tik Tėvynėje suskambės laisvės varpas, nieko nelaukdamas grįšk. Tegul Dievas Tau padeda sveikam, doram ir tikinčiam sulaukti tos valandos!



Ei, kariai, drąsiai į žygį...



# Mažiesiems

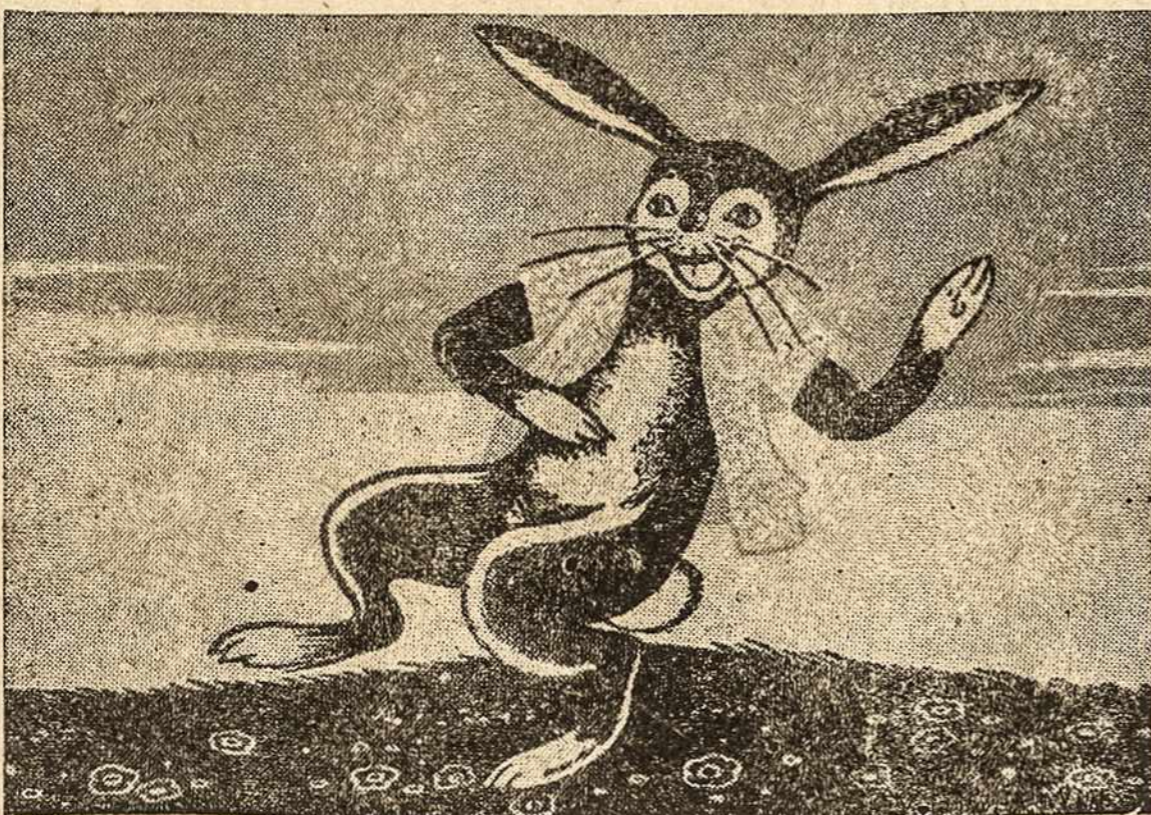


## Pas Tėvelį...

Pas tėvelį savo gerą  
augo toks gražus kiškėlis,  
šokinėdavo per dienas  
su broliukais arba vienas.

Senis kiškis kartą žiūri,  
jo sūnus jau ūsus turi,  
«kaip tai - sako - tu balvone,  
tinginiaudams valgai!»

Užsirūstino kiškutis  
sako: - «ką, ar aš ne drūtas,  
aš galiu ir vienas būti,  
aš toks greitas ir gražutis,



Ir kiškutis iškeliaavo  
net palikęs mantą savo,  
Oi baisu vienam jam buvo  
jis miegojo kur pakliuvo.

O tie žvėrys jį gainiojo  
kai tik jis kur apsistojo,  
tik jo kojos jam padėjo  
iš visur pabėgti paspėjo.

Tik dabar jis pastebėjo,  
jog jis bijo net ir vėjo,  
kad jis yra toks menkutis  
nors ir greitas ir gražutis...

G. B-nius



## Švilpynė

Atsikvėpsiu iš krūtinės  
ir papūsiu - kiek galiu,  
tai skardžiai užgros švilpynė:  
trulia, drulia, truliuliu.



Es karvutės, es veršiukai  
žolę es ties upeliu,  
O švilpynė žilvitinė:  
trulia, drulia, truliuliu.

Mano avys šilkavilnės  
skabo žole snukeliu,  
o švilpynė žilvitinė  
trulia, drulia, truliuliu.

Skaino žąsų žolę žalia,  
o žąsiukai - tuliuliu,  
ei, švilpynė žilvitinė:  
trulia, drulia, trulialia,

Taip per vasarą auksinę  
vis bėgioju - kiek galiu,  
o švilpynė žilvitinė:  
trulia, drulia, truliuliu.

Kazys Papečkys

★

## Pavasaris

Nesenai viešnia iš šiaurės  
draskės, kaip žvėris,  
čaižūs vėjai plakė veidą,  
svilino akis.

O dabar, pavasarėli.  
ką tu padarei?  
žaliu rūbu pasipuošęs  
džiugauja giria.

Paukščių dainos širdį glosto,  
jos skausmus išstums!  
Ei, pavasari, oi koks tu,  
koks tu geras mums!

J. Minelga

# Lietuvoje

Bolševikams įprasta, mums jau žinoma tvarka, visose Lietuvos miestų, miestelių gatvėse ir kolchozuose dar niekad nebuvo pristatyta tiek komunistų vadų statulų ir menininkų pieštų kitių statulų, kaip liepos 21-ąją.

Gedimino pilis buvo papuošta raudona vėliava ir iliuminuota elektros šviesa: «1940-1950» metai. Panašūs paveikslai bei biustai išstatyti namų vitrinose, valdžios įstaigose ir beveik visur ten, kur tik buvo vietos.

## 100.000 eiseną

Vilniuje į bolševikų prievarta rengiamą eiseną buvo suvaryti visi darbininkai, tarnautojai, paprastai gyventojai, įvairios komunistų organizacijos ir mokyklos. Dalyvavę 100.000 žmonių. Į jų rankas buvo įbruktį taip pat komunistų vadų paveikslai. Įvairūs šūkių. Nuo 1940 m. šūkių jie skyrėsi tuo, kad juose daugiau minimas Stalino vardas ir, be to, daugumas buvo rašyti rusų kalba.

Daugelį valandų išalkę žmonės laukė gatvėse, paskui ėjo keliolikos kilometrų kelią, kol «turėjo laimės» pražygiuoti pro «vadų tribūną» kurioje be mums jau žinomų Paleckio, Sniečkaus, Gedvilos, daugybės lietuviškų maskolių dalyvavo iš Maskvos ir kitų «broliškių» respublikų čia atsiųsti rusai. Pro juos nešamos įvairios fabričių diagramos, tie patys transparentai, skydai su skaičiais, įvairūs mokslo instrumentai, dažniausia išplėšti iš Rytų Vokietijos ar kitų okupuotų kraštų. Muzikos bei šokių ansambliai buvo priversti čia pat gatvėse groti.

## Prieš atominę bombą

Ir ši «demonstracija» buvo nukreipta prieš vakariečius. Žygiuojantieji nešė plakatus, reikalaujančius uždrausti atominę bombą, kuri rusams vis dėlto esanti labai nemaloni. Tokių plakatų ir transparentų buvę šimtai. Amerikonai su anglais specialiai pieštomis karikatūromis buvo pavaizduoti kaip di-

džiausi karo kurstytojai.

## Dainos per ašaras

Kitą dieną buvo suruošta dainų šventė, kurioje iš užplanuotų 40.000 šokėjų ir dainininkų atvyko apie 25.000. Dainų šventei jau buvo ruošiamasi daugiau kaip 5 metus. Repertuaras beveik grynai rusiškos muzikos pavyzdžiais sukurtos dainos. Pateiktą dieną buvo naujai įrengtame Vilniaus miesto stadijone. Atidarė Paleckis. Jungtiniam chorui vadovavo Stalino premijos laureatas B. Dvarionas. Pirmasis dalykas kurį sudainavo, buvo naujasis TSRS himnas. Netrukus Dvarioną pakeičia kitas Stalininis laureatas - J. Svedas, - išpildoma jo paties parašyta kantata LTSR dešimtmečio garbei. Po to sekė atskirų vyrų, vaikų ir mišrių chorų pasirodymai, išpildydami 35 bolševikines dainas. Ypač šiltai klausytojai sutiko «pabaigtuvių dainą», «Saulutė tekėjo» ir kitas lietuvių liaudies dainas. Taip lietuvių tauta ir toliau liko ištikima savo idealams ir mažiausiai domėjosi dainomis, kuriose garbinamas Stalino vardas.

## Maskoliškos dainos

Nors, komunizmas ir dedasi «lietuvišku savo forma», tačiau šiuo kartu ir to nebuvo išlaikyta: nemaža dainų buvo rusiškos, gudiškos, ukrainiškos tiek žodžiais, tiek melodija. Nekurios dainos buvo kariško pobūdžio, betgi raginančios ginti «taiką».

## Pakaruoklio šokis

Iškankinti Lietuvos žmonės jau seniai šoka pagal Maskvos bizūną. Tačiau šiuo kartu jie tame pačiame stadione turėjo pašokti maskoliškos publikos garbei jau rusiškus šokius, atmiestus lietuviškais. Be to šoko dar latviškus, estiškus, gudiškus šokius. Būta ir naujų «lietuviškų» šokių, iš kurių pažymėtinas «kolchozo pirmininkas» Didžiausią susidomėjimą sukėlęs betgi lietuviškas «Oželis».

## Skausmo diena

Bet ir ši šventė, kaip ir visi kiti bolševikų parengimai, turėjo dvi puses: viešąją - aikštėse ir uždara - Lietuvos žmonių širdyse. Mūsų žmonėms liepos 21 buvo Lietuvos pavergimo, baisaus teroro, žmogaus teisių atėmimo ir visiško Lietuvos degradavimo juodoji diena, Tai štai kodėl ir tos bolševikų išprievartautos šypsenos filmai tebuvo pakaruoklio šypsenos, ir tie patys šokiai - mirštančiųjų šokiai. Tiesa, kad bolševikams pavyko suvaryti gyventojus į Vilnių, surinkti nemažą žmonių masę, bet taip pat tiesa, kad jų širdyse nebuvo nei džiaugsmo, nei ramybės.

## Stalino ženkle

Visa šventė, kaip jau buvo minėta, praėjo Stalino kuito ženkle. Dar niekada jis nebuvo taip garbinamas, kaip dabar. Ir iš viso, jokiam dievui visais laikais nebuvo suteikta tiek daug išviršinio liaupsinimo, kaip Stalinui.

## Medalių lietūs

LTSR dešimtmečio proga okupuotoje Lietuvoje tikrai lijo medalių lietumi: komunistų valdžios patvarkymu buvo apdovanota įvairiais maskoliškais pažymėjimo ženklais daugiau kaip 3.000 Lietuvoje gyvenančių maskolių, žydų ir tų lietuvių, kurie daugiausia pasižymėjo ar tai dirbdami bolševikams, šnipinėdami jų naudai, ar tai pataikaudami okupantams ir besąlygiškai klausydami jų parėdymų. Jų pavardėmis išmarginta visa bolševikinė spauda.

## Cukrus Lietuvoje didelė retenybė

Labai sunkiai dirbo draugė Laurinavičienė ravėdama ir prižiūrėdama labai primityviomis priemonėmis, be jokių mašinų, net du ha runkelių. Užtat kolchozo vadovybė jos nepamiršo, gausiai atlygindama: «Laurinavičienė gavo beveik 8 kg. cukraus», - skelbia komunistinė spauda, iškeldama premijos didumą.



## Korejos Karas

Kai rugsėjo mėn. 15 d. amerikiečių stiprios karo pajėgos išsikėlė komunistų puolančios linijos užnugaryje prie Inchon, Korejos karas gavo visai priešingą kryptį. Palyginti trumpu laiku buvo užimta Korejos sostinė Seulas ir kelių dienų laikotarpyje išsikėlusios pajėgos jau galėjo susijungti su pusiasalio pačiuose pietuose kovojančiais daliniais, kuriems taip neseniai viso pasaulio komunistai pranašavo neišvengiamą išmetimą į jūrą.

Skubiai besitraukdamos į šiaurę komunistų karo pajėgos turėjo daug nuostolių, kaikur pasidavė didesniais skaičiais gen. MacArthuro vadovaujama JT kariuomenei. Maždaug apie spalio mėn. pradžią amerikiečių ir sąjungininkų kariuomenės daliniai pasiekė vadinamąją 38-ąją geografinės platumos paralelę, kuri yra skiriamoji demarkacijos linija tarp pietų ir šiaurės Korejos. Čia JT kariuomenė susitūpė, kad persitvarkytų. Iš gen. MacArturo vyriausios būstinės nebuvo duota aiškių nurodymų, ar ši kariuomenė peržengs šiaurės Korejos sieną.

Spalio mėn. 1 d. gen. MacArthur perskaitė iš Tokio per radio ultimatumą šiaurės Korejos karo pajėgoms, reikalavdamas, kad būtų mesti ginklai ir nutrauktas komunistų pasipriešinimas visoje Korejoje. Korejos karo problema, sugriuvus komunistų puolamiesiems veiksams, virto daugiau politinė ir diplomatinė problema, labiau netekdama savo karinės reikšmės, kai karo lauke pradėjo vis labiau ryškėti sąjungininkų kariuomenės persvara.

Maždaug tuo pačiu laiku, kai gen. MacArthur išleido savo ultimatumą, komunistinė Kinijos vyriausybė painformavo per Indijos vyriausybę Vakarų valstybes, kad ji nesirengianti nei šiaurės korejiečių remti, nei pulti Formozą.

Nors amerikiečių karo pajėgos ir sustojo prie šiaurės Korejos sienos, bet pietų korejie-

čių divizijos tuo laiku peržengė garsiąją 38-ąją paralelę ir pradėjo gana sparčiu tempu veržtis į šiaurės Koreją. Vos dviem dienom praslinkus komunistinės Kinijos užsienių reikalų ministris Tšu-En-Lai paskelbė Maskvos «Pravdoje» straipsnį, kuriame pareiškė, kad Kinija netik pulsianči Formozą, bet taip pat «vaduosianti» Tibetą ir, be to, nepakešianti svetimų kariuomenių savo pasienyje. Tai buvo atviras grasinimas Jungtinių Tautų kariuomenei besirengiančiai peržengti šiaurės Korejos sieną. Tuo pačiu laiku buvo pranešta, kad nuo Mandžurijos pasienio žygiuojančios stiprios kariuomenės pajėgos į Korejos vidų. Negalima buvo nustatyti, ar tai korejiečių kariuomenė organizuota Mandžurijoje ar tai pačios Kinijos 4-osios armijos daliniai. Tuos dalinius puolė iš oro amerikiečių lėktuvai, žymiai sulėtindami jų slinkimą pirmyn. Tuo tarpu pietų korejiečių kariuomenė pasistumėję žymiai pirmyn sutikdama stipresnį komunistų pasipriešinimą, bet kuris nepajėgė sulaikyti jos slinkimo.

Spalio mėn. 9 d. ši kariuomenė užėmė svarbų Wonson miestą ir uostą, kuris randasi rytinėje pusiasalio dalyje.

Tuo pačiu laiku Korejos klausimas buvo svarstomas JTO visuotiniame susirinkime. Anglija, kartu su keliomis kitomis valstybėmis patiekė Korejos suvienijimo projektą, pagal kurį yra suteikiama teisė JTO kariuomenei laikinai okupuoti visą Koreją, kad vėliau JTO priežiūroje būtų suvienyta ir atstatyta kaip valstybė. Tas planas nežiūrint visų sovietų priešingų pastangų buvo priimtas kaip politinių reikalų komisijoje, taip ir visumos susirinkime.

Šiaurės Korejos valdžia nedavė jokio atsakymo į MacArthuro ultimatumą, o tapgi ir JTO posėdžiuose Višinskis nedavė jokio pozityvaus pasiūlymo Korejos klausimui išspręsti, reikalaudamas, kad visos svetimos kariuomenės, būtų iš Korejos atitrauktos. Priėmus JTO visumos susirinkime anglų Korejos

suvienijimo planą, gen. MacArthur davė dar naują ultimatumą šiaurės Korejos vyriausybei ir spalio mėn. 9 dieną davė įsakymą savo kariuomenės daliniams peržengti šiaurės Korejos sieną.

Amerikiečių daliniai veržiasi iš Seulo keliu į komunistų sostinę Pyongiang, sutikdami gana stiprų komunistų pasipriešinimą.

### Vergų Rusijoje dar padidės

Sovietų propaganda pradėjo girti naują planą iškasti 1.100 km. ilgio perkasą ir nuvesti Amu Darios upės vandenį į vidurinės Azijos dikynę. Darbai turėsia prasidėti kitais metais ir trukti 4 metus. Bet kas šita perkasą kas, propaganda nutyli, nes tai savaimė suprantama - kas gi kitas, kaip enkavėdė sugaudyti žmones. Vadinasi, užplanuotas naujas milijonui vergų pragaras.

Vengrijos komunistinė vyriausybė uždarė vienuolynus. Vienuoliams, kurių yra apie 40.000 liepė išsikraustyti.

Italijoje buvo tarptautinis grožio konkursas. Miss Europa 1950 m. išrinkta austrė H. Schall'ė 23 m. amžiaus. Tame konkurse dalyvavo 14 valstybių gražuolės.

Ispanija — vienas daugiausia Europoje turinčių beraščių kraštus. Dabar ispanai surado ir šio reiškinio priežastį. Jie kaltina saulę. Girdi Andalūzijoje, kur būna daugiausia saulėtų dienų ten yra ir daugiau beraščių, tuo tarpu šiaurinėje Ispanijoje, kur dažniausia dangus apsiniaukęs, jų mažiau.

Girdi, dėl saulėto ir gražaus oro, vaikai dažnai apleidžia pamokas.

## Skaitykime,

## M Ū S Ū

## l i e t u v a !

# Generolas MacARTHURAS

## V. Dantas

Generolas Douglas Arthur Mac Arthur, vyriausias sąjungininkų jėgų vadas Japonijoje, šiandien pasidarė vienu iš žymiausių asmenų pasauly, nes jis lieka atsakomingu dėl operacijų Korejoje.

### Jo kelias į viršūnes

Gimė jis 1880 m. sausio 26 d. Little Rock, nedideliame Arkansaso kariškame poste, kur jo tėvas vadovavo garnizonui. Tu rėdamas ketverius metus, jis jau buvo liudininku, kai indėnai užpuolė postą. Suėjus jam 19 metų, jis jau nešiojo West Point kariūno uniformą ir vadovavo futbolo ekipai. 1903 metais jis baigė karo akademią su tokiais pažymiais, kokių joks mokinys niekad nebuvo gavęs.

Tuolaikinis prezidentas Theodoras Roosveltas, pasiuntė tėvą ir sūnų stebėtojais į Japoniją žiūrėti rusų - japonų karo. Douglui sugrįžus, prezidentas pasiėmė jį pas save kariškos misijos vadu. Vėliau - 1917 metais jis dalyvavo ekspedici-niame korpuse Prancūzijoje, kur buvo du kartus sužeistas. 1919 metais jis paskiriamas West Point mokyklos viršininku, o 1930 m. armijos štabo viršininku. 1941 metais prezidentas Roosveltas pavedė jam vadovauti Tolimųjų Rytų frontui, o kada japonai užpuolė Manilą, jis iki paskutinio šovinio laikėsi su garnizonu ir pasitraukė su laivu, prisiekdamas, kad dar sugrįšias. Ir kada 1944 metais jam pasiūlė išstatyti kandidatūrą į prezidentus, jis pasakė, jog noris labiau įžengti į Manilą, negu į Baltuosius Rūmus,

MacArtur į Ameriką nebuvo grįžęs jau 11 metų.

MacArtur turi 12 metų sūnų, kuris dar nė kartą nebuvo iškėles kojos į Ameriką. Geriausias jo draugas yra tėvas, ir jie du kiekvieną rytą žaidžia drauge.

### Kaip jis atredo savo pavaldiniams?

Gen. MacArturą garbina kaip dievą, pilipiniečiai, ir jo bijosi kaip kipšo, japonai. Jis mažai teturi draugų. Tačiau 12 kari-ninkų iš 15, kurie su juo buvo Maniloj ir dabar sudaro jo šta-

ba, jie jo nemyli ir net laiko antipatišku, bet jį gerbia ir vertina. Simpatiją, kurią jie atsisa-ko išreikšti kaip žmogui, išreiškia kaip vadui. Jiems MacArthur yra diktatorius, bet liberalus, lojalus ir kuris visad išpildo tą, ką prižada.

Iš ryto, po pasijodinėjimo ar-kliau, jis atvyksta į biurą, bet prieš tai jau dirbęs namuose. Priimdamas žmones, jis be perstojo smilkina pypkę

MacArthur mėgsta sakyti: tai mano armija, tai mano lėktuvai, tai mano žmonės.

### Jo gabumai ir jo Misija

Admirolas J. King jį pavadino «puikiausiu karininku» James Forrestal jį laikė geriausiu stra-tegu. Gen. Marshall sako, kad tai geriausias psichologas japonams pažinti. Gi strategai aiški-na, kad Filipinų išlaisvinimo kampanija buvusi pravesta su maži usiais nuostoliais.

MacArtur nepažįsta baimės. 1914 m. jis persirengęs vienas perėjo Meksikoje priešo linijas, o šiandien fronte atsisako dėtis ant palvos geležinį šalną.

Tai mistikas, kuris tiki, jog jam pavesta misija nešti krikščionišką civilizaciją Rytams, de mokratiškus jausmus ir amerikiečių galingumą.

Jis nemėgsta kritikos, ir cen-zūra, kurią jis turi uždėjęs ant žurnalistų, yra sunki.

«Draugas».

## Kas Tas Malikas?

Malikas labiausiai pagarsėjo Saugumo Tarybos sesijoje rugpiūčio mėn. kai jis buvo tos sesijos diktatorius ir meisteris vilkinti visus klausimus visą mėnesį. O kai nebežino, kas daryti, šaukiąsi Maskvos patarimo. Tada jis dumia į sovietinės delegacijos buveinę, o slaplus rei kalnis praneša Maskvai per kurjerį. Tam reikalui stovi visą laiką paruoštas lėktuvas, pavadintas, žinoma, Josifo Stalino vardu.

Malikas yra 44 metų amžiaus, kilęs iš Charkovo, išaugęs jau visiškai sovietiniame režime, specialiai paruoštas užsienio tarny-

bai ir sustiprintas dialektiniu materializmu. 1939 m. buvo pasiūtas į Japoniją sovietinės pasiuntinybės patarėju. Po 3 metų tenai pakeitė pasiuntinį Smetani-ną Savo laiku Malikas gausiai lankėsi Londone ir Vašingtone pas įtakingus japonus ir sukėlė amerikiečių ir britų baimę, kad japonams tarpininkaujant tarp sovietų ir vokiečių gali būti padaryta taika. Tos baimė įtakoje Roosveltas ir Churchilis Jaltoje padarė visuokiausių nuolaidų, kad tik nesusitartų su vokiečiais. Už tai Malikas gavo net du Lenino ordenus.

Į JTO Malikas pateko aplinkiniu keliu - per derybas dėl atominės bombos kontrolės jis padarė savo viešpačiams gerą išpūdį ir 1948 m. jį iš tolimųjų rytų skyriaus nusiuntė į Lake Success. Per porą mėnesių Gromyko įvesdinėjo Maliką į visokių JTO triukus. Ir kai Malikas savo mokytoją aplenkė ir tuščia kėdė paliko Saugumo Taryboje ilgam laikui, už jį sėdėjo kiekviename posėdyje 41 m amžiaus kalnų inžinierius Simčenko. Nors šis tėra tik vienas iš aštuonių Trygve Lie pavaduotojų, jis buvo nuolatinis Maskvos informatorius. Be Simčenko yra dar 55 rusai JTO sekretarijate. Kaikurie iš jų studijavę JAV universitetuose, gavę akademinis laipsnius, stengiasi būti elegantiški. Pats Malikas moka laisvai prancūziškai, angliškai, japoniškai, bet kalba tik rusiškai. Kai jo kalbą vertėjas verčia, jis seka ir pataiso, jeigu vertėjas netiksliai jo mintį perduoda.

Nuo Kozenkinos istorijos (sovietų konsulo vaikų mokytoja, iššokus pro langą ir likus JAV) sovietų diplomatų vaikams mokyklą nėra. Į tarptautinę mokyklą prie JTO jie vaikų neleidžia. Vaikus su žmonėmis siunčia dabar į Rusiją, kad neapsikrėtų vakarais.

### New Yorko ištuštinimas

Civilinės Apsaugos Valdyba paruošė ir paskelbė planą, kaip būtų ištuštinamas New Yorkas karo metu, priešui puolant. Tas planas pramato 3 atvejus:

1). Išgabenimas motinų, vaikų ir ligonių, 2). visiškas pašalinimas asmenų, kurie kariniu požiūriu nėra reikalingi; ir 3). staugus miesto ištuštinimas priešui puolant.

# Lietuviai BRAZILIJOJE

Vladas GUDLIAUSKAS

Muz. Aleksas AMBROZAITIS



Persikėlė iš Rio de Janeiro į São Paulį, ir čia vadovaus Vila Zelinos lietuvių chorui.

Choras jau pažįsta muziko Alekso Ambrozaičio subtelingą dirigento ranką, ir tikisi greitai duoti naują šnolį tobulojo dainos meno keliu.

Muzikas Al Ambrozaitis gimęs Lietuvoje, Zapiškyje. 1916 m. rugsėjo mėn. 1 d. Baigęs Kauno muzikos konservatoriją 1939 m. įstojo groti klarnetu Kauno Valstybinio Radiofono simfoniniame orkestre. Nuo 1940 m. grojo Vilniaus Operos orkestre.

1944 m. išvyko Vokietijon ir ten gyvendamas gilinosi muzikos moksle, Augsburgio konservatorijoje, pas prof. Lehrner'į. Vokietijoje dalyvavo kompozitoriaus ir gero dirigento Jaromiro Kačinsko muzikos ir meno trupėje.

Į Braziliją atvyko 1949 m. ir buvo kontraktuotas į «Orquesta Sinfónica do Rio de Janeiro». Kelis kart pasirodė žavingais klarneto koncertų išpildymais lietuvių parengimuose ir per radio, o muzikos kritikų buvo iš karto pripažintas kaip savo instrumento virtuozas, kiek didele

technika, tiek giliu meno pajau tima ir kūrybinių pripavidalinių. Savo aukštos muzikalinės kultūros esmę sugeba įkvėpti vadovaudamas dainuojantį junginį ir Zelinos choras, reikia tikėtis, nesigailės darbo bei pas tangų siekdamas naujų dainos laimėjimų.

Linkime maestro Al. Ambrozaičiui ir Zelinos chorui pažangos, geros sėkmės, o gražiausias lietuviškas dienas įgravuoti į plokšteles.

## Išrinkta nauja Pavasario Karalaitė

Praeita sekmadienį Mokos Lietuvių salėje įvyko Pavasario karalaitės rinkimai, (Pietų Amerikoje pavasaris prasideda rugsėjo mėn. 23 d.). Kandidačių nebuvo iš anksta išstatyta. Buvo galima balsuoti už bet kurią pa nelę.

Pavasario karalaitė buvo išrinkta p-lė Lidija Vencevičiūtė, o princese Isabel Balkevičiūtė.

Sveikiname karalaitę ir princesę!

L. K. Bendruomenės choro dirigentas Aleksas Ambrozaitis priima mokinius norinčius mokytis muzikos. Tartis asmeniškai su p. Al. Ambrozaičiu, kuris gyvena Rua Rio Feio 218.

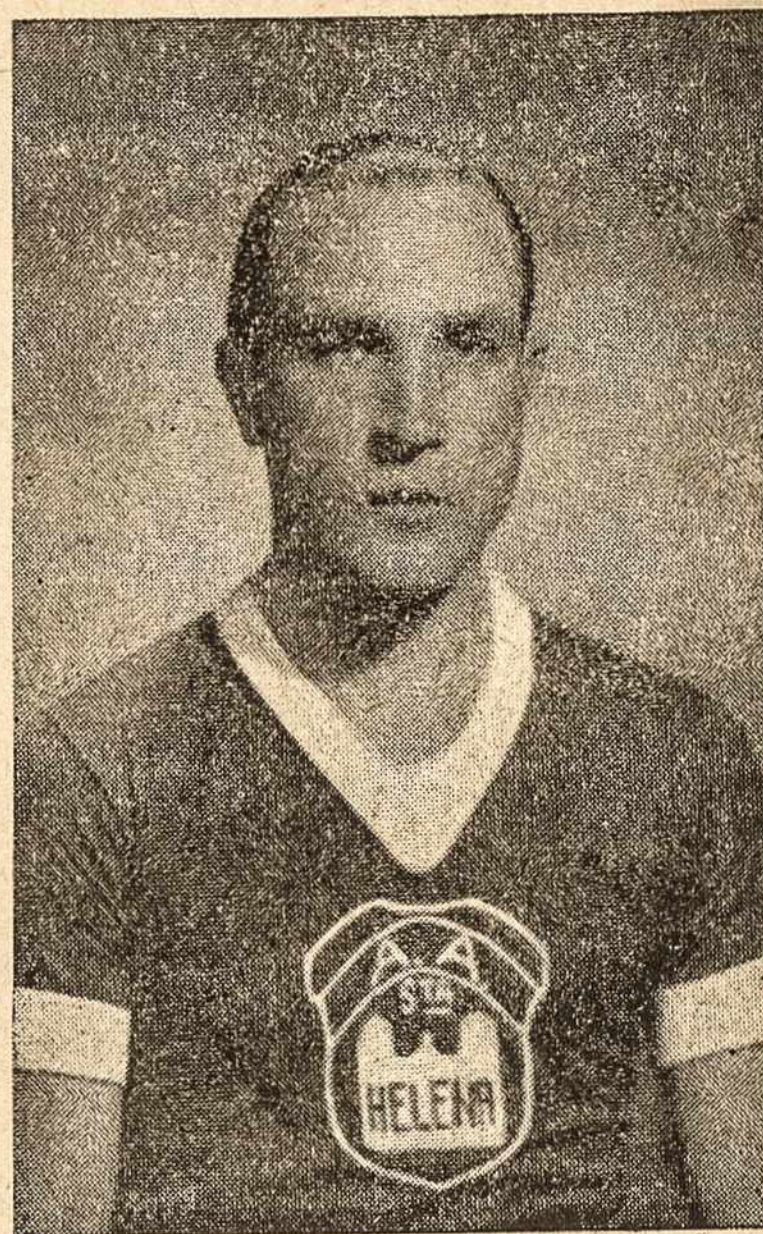
L. K. Bendruomenės choras, spalio mėn. 22 d. po pietų ruošia pas K. Ausenką klebono kun. Ragažinsko garbei sutiktuvų vaišes.

## Reta Proga!

Parduodamas geromis sąlygomis puikiai įrengtas restoranos Rua Barão Iguape Nr. 1652.

Be to, galima tapti šio restorano pusininku, įmokėjus tam tikrą dalį pinigų.

Tartis vietoje arba Rua do Moóca Nr. 416.



«A. A. S-ta Helena» klubo narys ir vienas iš geriausių S. Paulo lietuvių kolonijos stalo teniso žaidėjų, kuris tarp São Paulo čempionų, 1949 metais laimėjo 2-os kategorijos S. Paulo čempionatą ir jau išsikovojo 1-os kategorijos antrą vietą. Dabar, šiais metais, tikimasi iš mūsų tautiečio, kad jis atneš lietuvių kolonijai dar geresnių rezultatų.

Vladas Gudliauskas jau turi laimėjęs taurių, aukso ir sidabro medalių.

Vladas Gudliauskas į Braziliją atvyko dar visai mažas. Čia baigė lietuvių pradžios mokyklą. Nors čia jis augo ir mokėsi bet nenutautėjo - liko susipratusių lietuviu. Jis yra «M. L.» skaitytojas ir bičiulis.

## Naujos lietuvių krautuvės:

Atidarė naują krautuvę A. Strelčiūnas Vila Beloje, o Antanas Meidus šiomis dienomis atidarys Vila Zelinoje Rua Rio do Peixe Nr. 21. Antano Meidaus krautuvėje bus didelis pasirinkimas maisto produktų ir gerimų.

Džiugu kad tautiečiai žengia vis pirmyn mesdamiesi prekybon.



A. Antanas Makuška



Spalio mėn. 2 d. po 7 mėnesių paralyžiaus ligos, aprūpintas šv. Sakramentais, mirė Antanas Makuška. Velionis gimė 1687 m. Rokiškio apskrityje, Južintų valsč. Lukšių kaime. Gana ilgą laiką gyveno Latvijoje ir Rusijoje. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, 1919 m. grįžo tėviškėn.

Į Braziliją atvyko 2927 metais spalio mėn. 9 d. Visą laiką gyveno Sao Paulyje Sta. Anna ir V. Bela rajonuose. Dirbo, kaip mechanikas, keliuose fabrikuose. Paskutiniu laiku turėjo nuosavą dirbtuvę savo namuose V. Beloje.

A. Antanas Makuška atvykęs į Braziliją, bekovodamas su naujomis gyvenimo sąlygomis, neužmiršo ir tautinių bei visuomeninių reikalų. Jis buvo uolus Lietuvos Katalikų šv. Juozapo Bendruomenės Brolijos narys; jis gausiai aukojo lietuvių kolonijos bažnyčiai ir kitiems kultūriniais reikalams. Nors jis daug keliavo po svetimus kraštus ir juose praleido, gal didesnę savo gyvenimo dalį, bet iki paskutinės jo gyvenimo valandos pasiliko lietuviška jo širdis, kurioje degė meilė savo tautai, savo kalbai, saviems lietuviškiems papročiams. Tą meilę jis mokėjo įkvėpti ne tik savo vaikams, bet ir anūkams; net ir

mažiausieji jo anūkai puikiai vartoja ne tik vietos portugalų bet ir su pamėgimu kalba savo senelio lietuvių kalba.

Tad nebereikalo, atsisveikinti ir suteikti paskutinį patarnavimą, susirinko iš visų miesto dalių didelė minia tautiečių, kurie supylė, kad ir vaišingos, bet svetimos žemės São Caetano kapuose, naują savo mielo tautiečio kapą. Šalia kapo prieš metus mirusios velionies žmonos.

Dideliame nuliūdime paliko savo sūnūs: Petrą, Antaną ir dukterį Ona Makuškaite-Trimantienę, savo marčias, ženą, anūkus bei gimines.

Spalių mėn. 9 d. Vila Beloje, sulaukęs 60 m. amžiaus, aprūpintas paskutiniais šv. Sakramentais, mirė anykštietis Jonas Katinas.

Dar visai jaunas, palikęs savo gimtąjį miestelį, išvyko į Rusiją, kur apsivedė taipgi su anykštiete Rože Paškevičiute. Kilus pasauliniam karui visą laiką išbuvo turkų fronte. Į Lietuvą grįžo tuoj pasibaigus karui, o į Braziliją atkeliavo 1927 m.

Palaidotas São Caetano kapuose. Palikė liūdinčią savo žmoną, Rožę.

Sunkiai susižeidė didelės baldų dirbtuvės savininkas Albinas Vasiliauskas, gyv. Rua Souza Caldas Nr. 60.

Sunkiai serga anykštietis Antanas Paršelis. Spalių mėn: 10 jam buvo padaryta pavojinga skrandžio operacija Sta. Helena ligoninėje.

Ilgiausių metų!

Mūsų tautiečių Mykolo ir Amelijos Kuzmų dukrelė Aldona,

### P A D Ė K A

Visiems mieliems tautiečiams dalyvavusiems mūsų brangaus tėvelio laidotuvėse ir užjautusiems mus gilaus skausmo valandoje nuoširdžiai dėkojame.

Makuškai

praeita šeštadienį š. mėn. 7 d. šventė savo gimimo dieną.

Ta proga p. Kuzmai savo namuose Rua Rodamonte, kur turi kepyklą ir krautuvę, suruošė ypatingas vaišes minint savo dukrelės 17 as metines, kuriose dalyvavo kun. Miliauskas ir didelis būrys lietuvių iš apylinkės ir iš tolimesnių miesto rajonų.

Visi liko labai patenkinti ir dėkingi nes p. Kuzmai svečius pavaišino tikrai lietuviškai: įvairių rūšių skanūs užkandžiai, gardus alutis ir linksmi šokiai.

Aldonai linkime laimės ir geriausios sveikatos.

J. M.

Pranui ir Birutei Stunguriams 26 d. rugsėjo gimė pirmasis sūnus Mykolas Kęstutis. Visa šeima linksmi ir sveiki.

### DĖMESIO!

Savišalpos Kasos narių susirinkimas įvyks 15 d. spalių mėn. V. Zelinės parapijos mokyloje tuoj po pamaldų, 12 val. 15 min. Dalyvavimas būtinas!

### L A I Š K A I

Klemensas Šukys, J. Valeikienė, Elvira Bazilevska, V. Bukota, A. Nadolskis, Algirdas Sukys, Henrikas Losinskas, V. Bartkauskas, J. Labuckas.

### DĖMESIO!

Visi PLB bei jų LOK Valdymų pirmininkai ar jų įgaliotiniai, o taip ir kituose kraštuose esančių buv. OP organizacijų vadovybės ar jų įg-niai, yra prašomi skubiai pranešti savo adresus Lietuvos Išlaikymo Tarnybai.

M. Krupavičius, 14d. Pfullingen b. Rfl. Gothe str. 16 - Germany.

— Tautiečiai, radę nelietuviškoje spaudoje idomesnius straipsnius mums opiaisiais klausimais - prašome juos skubos keliu pasiųsti tokiu adresu: ELTA 14d. Pfullingen b. Rfl. Gothe str. 16 - Germany.

## Motinos Ašaros

1950 m. rugsėjo mėn. 30 d. lietuvių skautų Xavantes draugovės skautai, režisuojant P. Mažiečiui, suvaidino 3 veiksmų tragediją «Motinos Ašaros»,

Reikia pripažinti, jog ši tragedija buvo tikrai kietas riešutas scenos mėgėjams. Tuo savo pastatymu mūsų skautai parodė didelę drąsą ir pasitikėjimą savimi.

Veikalas buvo suvaidintas portugalų kalboje. Atrodo, kad pasirinktas veikalas buvo kiek per sunkus mėgėjams ir, išskyrus kai kurias vietas, išėjo skystokas. Atrodo, jog statant koki sunkesnę veiklą, turėtų dirbti bendromis jėgomis visa mūsų kolonija, sumobilizuojant stipriausias mūsų kolonijos pajėgas.

Reikia dar priminti nepunktualumas. Organizacijos ruošdamas vakarus su programomis bei vaidinimais, turėtų prisiminti, jog kas domisi programos veikalu, tas paprastai ateina punktualiai, bet kas nori tik pasižokti, ateina pora valandų vėliau. Tada dėl nepunktualumo lieka abi pusės nepatenkintos: vieni - jog reikia ilgai laukti kol prasidės veikalas, o kiti - kad atėję randa dar vaidinant.

G. B.

Pamaldas lietuviams laiko kun. Vincas Valevičius Casa Verde - kiekvieną ketvirtą mėnesio sekmadienį 9 val.

Vila Anastacio - pirmą ir trečią mėnesio sekmadienį 8.30.

Mokoje - antrą mėnesio sekmadienį 8.30 val.

### Dėmesio!

Dabartinis Lietuvos atstovo Brazilijoje adresas yra:

Dr. Frikas Meieris,  
Legação da Lituania  
Av. Erazmo Braga 277, s 609  
Rio de Janeiro, D. F.

Vaclova Maržukiniene 59 m. amžiaus, mirė 21-9-50 Christo Redentor prieglaudoje, Rio de Janeiro, į kurią prieš mėnesį laiko S-ga «Dainava» buvo jai išrūpinusi priėmimą. Ji čia išbuvo vos mėnesį ir mirė.

Prieš metus laiko mirė jos

## LINKSMA OPERETĖ

### KUPROTAS OŽELIS

kurios pastatymą ruošia L. K. J. S-ga «VYTIS», bus suvaidinta spalio 14 d. 20 (8) val. Mooca, Rua Lituania, 67. Be to, šokiai, žaidimai ir puikus lietuviškas bufetas, iki... 4 val. ryto.

Pakvietimai gaunami iš anksto:

V. Zelinoje - pas kun. Miliauską ir V. Tijūnelio bare,  
Moocos Mokykloje - pas Br. Stankevičių ir pas narius.

L. K. J. S-gos «VYTIS» Valdyba

## ALIO! ALIO! Vila Anastacio!

### CASA KAROLIS STUOKA

Rua Martinho de Campos, 459. — Naujai Atsidarė

Visi bėga tekini  
Jauni ir seni  
Batus gaus visi  
Kaina labai pigi!!!

įvairių rūšių batai — vyrams, moterims ir vaikams — fabriko kainomis.

LIETUVIAMS NUOLAIDA!...

## Maisto ir gėrimų krautuvė

### MOXEY

Gerai gėrimai, vietiniai ir užsieniniai.  
Geriausios rūšies maisto produktai.  
Įvairūs kvepalai  
Įvairių rūšių indai: alumininiai ir marmoriniai.  
Savininkas: ANTANAS ŠIMBELIS Rua Moxey 105 - Lapa

vyras kap. Maržukinas, prieš porą metų atvykęs į Braziliją iš Vokietijos. Maržukiniene buvo paraližuota.

Antanas Gaulia 1949 m. lapkričio mėn. buvo išvykęs į Australiją. Dabar 25-9-50 grįžo į Rio de Janeiro. Jis išgyveno kengūrų žemėje aštuonis mėnesius.

## Dėmesio!

«Mūsų Lietuvos» redakcijoje galima įsigyti įrištus komplektus «M.L.» 1948 m. nuo Nr. 1 iki Nr. 26 ir 1949 m. nuo Nr. 27 iki Nr. 52.

**Komplekto kaina Cr.\$ 150,00**

# «Mūsų Lietuvos»

## BIČIULIŲ SUEIGA

1950 metų spalio mėn. 21 dieną (šeštadienį) 19 val. 30 min. Lietuvių salėje, Moóca, Rua Lituania 67, «Mūsų Lietuva» rengia antrąją metinę bičiulių sueigą su bendra vakariene. Šios dienos išvakarėse laukiamas iš JAV-bių kelionės «M. L.» redaktorius kun. P. Ragažinskas padarys pranešimą apie kelionę, Ameriką ir Amerikos lietuvius.

Kadangi vietų skaičius yra ribotas, prašoma norinčius dalyvauti iš anksto pasirūpinti vardiniais kvietimais ne vėliau iki spalio mėn. 14 dienos «M. L.» Redakcijoje ir Administracijoje, Vila Zelina, Avenida Zelina 706.

### “FOTO PRINCEZA”

#### LIETUVISKA FOTO ATELJE

Av. Alvaro Ramos, 1160 (Prie pask. sustojimo vietos autobuso 33 Quarta Parada).

Įvairaus didumo padidinti portretai — spalvuoti!  
FOTO ant porcelano, antkapiams

Meniškos, gražios foto nuotraukos!

Greitas ir sąžiningas darbas!



Lietuviams pigiausios kainos!

♦♦♦♦

*Aplankykite!*

**Savininkas - Vladas POCIUS**

Įvairiausių Medžio Išdirbinių Dirbtuvė

### Mykolo Uselio

**Santo Amaro**

Av. de Pinedo, 931/41 Telefone 139

♦♦♦♦

Priima užsakymus langų, durų, venezianų, atlieka visokius medžio įrengimus raštinėms, bankams, stato laivelius, sudeda parketo grindis, ir atlieka visokius kitus medžio darbus.

Nepasigailėk laiko pasiteirauti!

ČIA DARBAS ATLIEKAMAS PIGIAU KAIP KITUR

## DÊMESIO! «M. L.» Skaitytojai ir Bendradarbiai!

Siusdami korespondencija «M. L.» naudokitės tik

**«M. L.» CAIXA POSTAL 371**

UŽSAKYKITE

MŪSŲ

LIETUVŲ  
SAVO PRIETELIAMS

ALIP (LKA)  
LIETUVOS NACION  
MARTYNO MAŽVYDO B



CASAS  
SÃO JORGE



APRENGIA VYRUS NUO GALVOS IKI KOJU

Batai, skrybėlės, marškiniai, kaklaraiščiai, kojinės, lietsargiai,  
Taip pat batukai moterims ir vaikams.

Viskas geriausios rūšies, patvaru, gražu ir pigu.

IS FABRIKO TIESIAI VARTOTOJUI.

INDUSTRIA E COMERCIO DE  
CALÇADOS MATELIONIS LTDA.

KRAUTUVĖS:

Rua São Caetano, 526

Rua São Caetano, 510

FABRIKAS IR RASTINĖ:

Rua Javães 719

São Paulo

PERES & PRANAS LTDA  
MADEIRAS

Įvairiausios miško medžiagos pre-  
kyba, tinkama statybai ir įvairių  
rūšių baldams.

Peroba de Campos, Jacaranda, Cedra, Cerejeira ir kt.

Geriausia ir tinkamiausia Brazilijos miš-  
kų medžiaga. Tuoju išpildomas ir di-  
džiausias užsakymas.

Avenida Churchill, 94 - 11.º Andar  
- Sala 1110 Fones 52-0229 - Tele-  
grafu Cabiuna Rio de Janeiro

KOMERCIANTŲ DĖMESIUI!  
Didelis pasirinkimas įvairaus tipo folhinių (kalend.)

Arte Grafica  
LITUANIA LTDA.

DIRBA VISUS SPAUDOS DARBUS

PIEŠINIAI KLIŠĖS SPAUDA

AVENIDA ZELINA, 706

Visą korespondenciją prašome adresuoti

CAIXA POSTAL 371 - SÃO PAULO

Composto e impresso na

ARTE-GRAFICA LITUANIA Ltda.  
AVENIDA ZELINA, 706 - SÃO PAULO - VILA ZELINA